

ДР НЕБОЈША СТАНКОВИЋ, АДВОКАТ— АДВОКАТСКА КАНЦЕЛАРИЈА
СТАНКОВИЋ И ПАРТНЕРИ, НИШ

Нове инвестиције стварају нове изазове и за правнике

Америчке инвестиције су од стратешког значаја за српску привреду не само због њиховог обима и структуре већ и због тога што доносе најновије технологије и подстичу примену иновација. Њихово присуство омогућава примену најновијих оперативних и менаџерских знања и искустава и, истовремено, представља и признање домаћим људским ресурсима односно знањима и вештинама наших људи

Након првих корака у тада футуристичкој ИТ индустрији током последње деценије двадесетог века миленијумска буба усмерила је даљи професионални рад Небојше Станковића према адвокатури. Као заступник компанија које послују као резултат америчких инвестиција и као члан Америчке привредне коморе (*AmCham*) у Србији, са седиштем адвокатске канцеларије у Нишу, на питања одговара на основу дугогодишње праксе стечене на ветрометини балканске стварности и из средине која је далеко од привилегија метропола и центара моћи.

Какав је значај америчких инвестиција за Србију?

Бројке говоре да су током више од стотину година од успостављања дипломатских односа Сједињене Америчке Државе постале и остале један од водећих привредних партнера Србије. Ипак,

као сведок привредних догађања на микронивоу сматрам да је значај инвестиција умногоме већи. Америчке инвестиције су од стратешког значаја за српску привреду не само због њиховог обима и структуре већ и због тога што доносе најновије технологије и подстичу примену иновација. Њихово присуство омогућава примену најновијих оперативних и менаџерских знања и искустава и, истовремено, представља и признање домаћим људским ресурсима односно знањима и вештинама наших људи. За инвестициону климу у нашој земљи од великог је утицаја које америчке компаније овде послују, каква су њихова практична искуства и резултати јер све ово појединачно и заједно изразито утиче на доношење одлука инвеститора из осталих делова света да улажу у Србију.

Ваш задатак као адвоката је да пред институцијама заступате клијенте и учествујете у решавању спорова штитећи њихове интересе. Да ли

постоје неке правне категорије које су од посебног значаја за правни оквир пословања инвеститора у Србији?

За сваког инвеститора посебно је важно строго поштовање начела правне сигурности. То начело, између осталог, подразумева да су правила унапред позната али и које су и какве последице за оне који (не) поступају по њима. Различита и накнадна тумачења законских прописа могу да негативно утичу на предвидивост пословног окружења. Правна несигурност непосредно утиче на поверење инвеститора који треба да донесу одлуке о потчињању и развоју пословања. Знатне недоумице у свакодневном раду и пословању изазивају тумачења прописа посебно из области радних односа и фискалне регулативе.

Шире посматрано, очигледна је повезаност утицаја нормативног регулисања страних директних инвестиција на одрживи развој Србије.

Криптовалуте су глобални феномен. Како је њихово правно уређење?

Одговори правне струке у области криптовалута изразито су различити. Крећу се од изостанка било какве правне норме, преко покушаја да се односи поводом криптовалута подведу под традиционална правна решења, до успостављања потпуно нових правних категорија. Сједињење Америчке Државе, као синоним за дигитални свет, пионир су у легислативи криптовалута иако се одликују разноликошћу законских решења између савезних држава. За разлику од САД, где је за пословање криптовалутама неопходно прибављање дозвола и лиценци од надлежних институција, у Србији ова област није регулисана. Народна банка Србије, као централна банка и контролор финансијског тржишта, не издаје било какве лиценце за пословање криптовалутама.

тама. Може се рећи да, по питању криптовалута, постоје заједничке тачке за оба правна система које се огледају у томе да се криптовалуте не сматрају законским средством плаћања, као и да се субјектима који се баве овим видом пословања намећу строги услови за рад и пословање. Тренутно стање је разумљиво имајући у виду обавезу правних система да се својим решењима боре против опасности од финансирања тероризма, као и да онемогуће праће новца.

Вештачка интелигенција убрзано осваја део по део наших живота. Да ли би се признавањем било ког облика правног субјективизма вештачкој интелигенцији угрозили темељи на којима су правно заснована и гарантована универзално прихваћена људска права?

Извесно је да ће даље укључивање вештачке интелигенције у наш свакодневни живот мењати успостављени систем којим се гарантују права човека. Као јединке у дигиталном свету сви ми, кроз личне животе и професије којима се бавимо, постајемо из часа у час за-

виснији од свега што нам помаже или верујемо да нам помаже а називамо га, сигурно не до краја прецизно, вештачком интелигенцијом. Постојећи односи се можда могу описати применом принципа из теорије о „срећним робовима“. Изгледа да су људи зарад осећаја да ће у дигиталном свету брже и извесније остварити неке своје слободе и права спремни да се добровољно одрекну истих тих универзалних личних права за која се боре у овоземаљском животу и пренесу их на друге субјекте? Уколико алгоритам посматрамо као основну ћелију вештачке интелигенције, много пре одговора правне струке на питање о могућном правном субјективитету вештачке интелигенције биће неопходни одговори на много комплекснија питања. Да ли се на настанак и развој алгоритама примењује стваралачки или еволуционистички принцип? Да ли ће алгоритими увек бити под апсолутном контролом људског ума?

Какав је ваш задатак као вишегодишњег учесника у реализацији утицајног *World Justice*

Projecta (WJP)?

Задатак је истоветан оном који имају и сви остали одабрани правни експерти из целог света, а то је сачињавање периодичног индекса владавине права за сваку појединачну државу од преко стотину земаља које су предмет оцењивања. Активности се огледају и у оцењивању држава по бројним претходно задатим категоријама попут: остваривања основних људских права, постојања корупције и њеног утицаја на друштвене односе, перцепције доступности права, начина функционисања грађанских и кривичних поступака итд. *World Justice Project* пружа прилику владиним и невладиним организацијама да се повежу и остваре мултисекторску сарадњу око основне теме „Остваривање правде за све“. Част је бити део великог светског ланца чији је циљ повећање приступа правди за све и за сваког.

Какав је однос нових инвестиција на правну струку?

Нове инвестиције стварају нове изазове и за правну струку. Законодавци ће морати да донесу прописе којим ће се уредити односи из нових категорија као што су: *Artificial Intelligence (AI) & Robotics, Blockchain technologies, Internet of Things (IoT), Cybersecurity* и друго. Адвокати ће морати да клијентима понуде бројне практичне одговоре на питања која намеће њихов рад и пословање у новом окружењу.

Које су перспективе за инвестирање у Србији?

Посматрано самостално или пак као део већег регионалног тржишта, српско тржиште има велики потенцијал за инвестирање. Србија је на путу да успостави предвидљив нормативни оквир који ће омогућити квалитетну и правичну конкуренцију на тржишту, што дугорочно перспективу инвестиција чини позитивном.